

Penkeri metai tikėjimo, bendrystės ir gyvos lietuviybės

Yra ženklų, kurių prasmės neišmatuosi nei dydžiu, nei pastatymo išlaidomis. Jie gimsta iš meilės savo kraštui, žmonių geranoriškumo ir noro palikti ką nors prasmingo ateities kartoms. Vienas tokių ženklų - lietuviškas kryžius, prieš penkerius metus iškilęs Kolorado Uolinių kalnų apsuptyje, Regina Caeli ermitaže. 2026 metų spalio 31 dieną suko penkeri metai nuo jo pašventinimo. Kryžius buvo skirtas JAV Lietuvių Bendruomenės Kolorado apylinkės 60-mečiui įamžinti, o šiandien, bendruomenei švenčiant jau 65-erius metus, norisi prisiminti, kaip ši svajonė tapo tikrove.

Kristina Vyšniauskienė

Organizatorių nuotraukos

Kolorado lietuvių istorija ir kryžiaus idėja

Kolorado lietuvių istorija siekia dar XIX amžiaus pabaigą, kai į šį kraštą atvykę tautiečiai ieškojo darbo ir naujų galimybių. 1961 metų spalio 29 dieną Bruno Zaveckio ir kitų lietuvių iniciatyva Denveryje buvo įkurta JAV Lietuvių Bendruomenės Kolorado apylinkė. Per dešimtmečius keitėsi kartos ir gyvenimo aplinkybės, tačiau išliko noras saugoti kalbą, tradicijas ir ryšį su Lietuva.

Kai 2019 metais atvykau gyventi į Koloradą, mane sužavėjo šio krašto kalnai ir

gamta. Tačiau nustebino tai, kad, nepaisant ilgos lietuvių bendruomenės istorijos, čia nebuvo matomo, išliekamąją vertę turinčio lietuviško simbolio. Norėjosi ženkle, kuris primintų mūsų šaknis, tikėjimą, kultūrą ir žmones, kūrusius lietuvišką gyvenimą toli nuo Tėvynės.

Artėjant bendruomenės 60-mečiui, svarstėme, kaip prasmingai pažymėti sukaktį. Taip gimė mintis pastatyti lietuvišką kryžių. Tai ne tik tikėjimo ženklas, bet ir mūsų tautos kultūros bei senosios kryždirbystės tradicijos dalis. Vis dėlto neturėjome nei tinkamos vietos, nei daug laiko. Bendruomenės valdyba buvo nusprendusi sumanymą atidėti iki 65-mečio, tačiau mintis neapleido: galbūt galime tai padaryti jau dabar?

Nuo sumanymo iki pirmųjų darbų

Tuomet kreipiausi į brolių kunigą K. J. Pranciškų Nekrošių, prašydama pasitarti su Šv. Jono brolija, ar kryžius galėtų stovėti Regina Caeli ermitažo teritorijoje. Brolio Pranciškaus pastangomis gavus brolijos sutikimą, atsirado svarbiausia – vieta, kurioje mūsų idėja galėjo įleisti šaknis.

Išsiunčiau kvietimą savanoriams prisidėti prie kryžiaus gamybos. Į jį atsiliepė ilgametis bendruomenės pirmininkas Arvidas Jarašius. Jis per kelias dienas parengė projektą ir ėmėsi nelengvo darbo. Kryžiui reikėjo masyvios medienos, todėl pagalbos paprašėme Henriko Rumšos ir Tado Acerinsko. Jie pasirūpino, kad mediena būtų atgabenta į mūsų garažą, kuris kuriam laikui virto tikromis kryžiaus dirbtuvėmis.

Čia Arvidas Jarašius ir Romas Vyšniauskas matavo, pjovė, jungė ir kruopščiai derino kryžiaus dalis. Prie puošybos prisidėjo Donatas Juodzevičius – kartu su Arvidu išpjaustė dekoratyvines detales, suteikusias kryžiui savitą lietuvišką išvaizdą. Darbas pareikalavo ne tik meistriškumo, bet ir kantrybės, laiko bei nemažai fizinių jėgų.

Kelionė į kalnus ir kryžiaus pašventinimas

Kai kryžius buvo pagamintas, laukė dar vienas iššūkis – kaip jį nugabenti į kalnus? Šiandien šią akimirką prisimename su šypsena: didžiulis lietuviškas kryžius keliavo ant „Subaru“ automobilio stogo! Ermitaže prie darbų prisijungė ir jaunesnioji karta – Gintas Jarašius bei Emilis Vyšniauskas, Arvido ir Romo sūnūs. Kartu buvo kasamas ir betonuojamas pagrindas, kryžius montuojamas bei dažomas.

2021 metų spalio 31 dieną brolis kunigas K. J. Pranciškus Nekrošių iškilmingai pašventino kryžių, skirtą bendruomenės 60-mečiui atminti. Po šešiasdešimties metų Kolorado lietuviai pagaliau turėjo savo rankomis sukurtą, matomą lietuviybės ženklą Uolinių kalnų apsuptyje.

Šis kryžius atsirado ne dėl didelio biudžeto ar samdytų statybininkų. Jis iškilo todėl, kad žmonės susitelkė. Vieni padėjo rasti vietą, kiti projektavo, gabeno medieną, dirbo garaže ar statė kryžių kalnuose. Kiekvieno indėlis buvo svarbus. Nuoširdus ačiū Arvidui Jarašiui, Romui Vyšniauskui, Donatui Juodzevičiui, Henrikui Rumšai, Tadiui Acerinskui, Gintui Jarašiui, Emiliui Vyšniauskui, broliui Pranciškui ir Šv. Jono brolijai.

Tai vieta, į kurią norisi sugrįžti

Per penkerius metus kryžius tapo kur kas daugiau nei paminklu. Prie jo bendruomenė renkasi minėti Lietuvos valstybės dienos, kelia trispalvę, meldžiasi už Lietuvą. Vėlinių metu uždegamos žvakelės primena išėjusius artimuosius ir Lietuvoje likusius jų kapus. Ermitaže taip pat vyksta Kryžiaus kelias, Šviesos kelias ir dvasinio susikaupimo susitikimai. 2026 metų rugsėjį čia surengtos rekolekcijos subūrė lietuvių iš įvairių Amerikos valstijų.

Todėl šiandien kryžius turi ne tik savo pastatymo istoriją, bet ir gyvą dabartį. Prie jo susitinka žmonės, skamba lietuviškas žodis, puoselėjamos tradicijos, gimsta nauji prisiminimai. Tai vieta, į kurią norisi sugrįžti – pabūti kartu, pasimelsti, prisiminti ir pajusti ryšį su Lietuva.

Penkeri metai - ir istorija tęsiasi

Penkeri metai istorijai galbūt nėra daug. Tačiau jų pakako, kad nedidelės grupės

žmonių sumanymas taptų visos bendruomenės branginama vieta. Šis kryžius primena ne vien tai, ką galime pastatyti savo rankomis, bet ir tai, ką galime sukurti būdami kartu.

Ši savaitgalį, kai minėsime kryžiaus penkerių metų sukaktį, norime dar kartą su dėkingumu prisiminti visus, kurie prisidėjo prie jo atsiradimo. Kiekvieno jų laikas, pastangos ir gerumas liko įprasminti šiame lietuviškame ženkle. Galbūt po daugelio metų ne visi žinos, kas pjovė medieną, kas ją vežė, kas puošė ar statė kryžių. Tačiau jis ir toliau liudys tai, kas svarbiausia – žmonių vienybę, meilę Lietuvai ir norą palikti prasmingą pėdsaką ateities kartoms.

Tegul jis dar ilgus metus stovi Kolorado kalnuose ir primena ateities kartoms: Lietuva gyvena ne tik mūsų prisiminimuose. Ji gyvena mūsų darbuose, mūsų tikėjime ir mūsų širdyse. Nes lietuviybė gyva ten, kur yra žmonių, pasiryžusių ją saugoti.